

БЪЛГАРИЯ

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

(В изпълнение на ангажиментите, поети от Република България по време на Четвъртата световна конференция на ООН за жените, септември 1995 г., Пекин)

Заклучителните документи (Декларация и Платформа за действие), приети с консенсус по време на Четвъртата световна конференция на ООН за жените (септември 1995 г., Пекин), свидетелстват за апогея на благородните усилия на ООН и на многобройните женски НПО, посветили се на каузата за правата на жените. Този етап от процеса на засилване на равнопоставеността на половете беше предшестван от дългогодишни опити от страна на международната общност за признаване и постигане на законова и фактическа равнопоставеност на жените и мъжете, които датират от времето на основаването на ООН преди 50 години.

Четвъртата световна конференция на ООН за жените в Пекин през 1995 г. очерта нуждата за признаване на правата на жените като интегрална част от системата на човешките права и фундаменталните свободи, такива като: демократична държавна система, политически плурализъм, свободни и демократични избори, разделение на властите, пазарна икономика, роля и принос на НПО, овластяване на жените във всички области на живота, в частност в процеса на вземане на решения в политическата, икономическата и социалната сфери на живот. И не на последно място по важност се нареждат сексуалните и репродуктивни права на жените.

Националният план за действие е разработен с оглед прилагането на моралните и политическите ангажименти, поети от Република България по време на Четвъртата световна конференция на ООН за жените, септември 1995 г., Пекин, Китай.

Националният план за действие се базира на:

- стратегически цели и мерки, заложи в заключителните документи, приети по време на конференцията;
- правителствената политика за социално и икономическо развитие на страната и настоящите правителствени планове и приоритети за законодателни инициативи;
- традициите и спецификата в положението на жените в обществото, новата ситуация и проблеми, свързани с прехода от една към друга, принципно различна обществена формация;
- достигнатото развитие на проблемите, свързани с равнопоставеността и равнопоставеността на жените в България, от една страна в законодателството и другите нормативни актове, действащи в страната, и от друга - фактическото положение на жените в различните сфери на обществения живот;
- развитието на международното сътрудничество и политиката на страната за активно участие в европейските и международни организации и структури;
- предложенията на различни неправителствени женски организации в страната.

Целите, задачите и конкретните мерки са и в съответствие с международните ангажименти на страната и с приети документи от ООН, Съвета на Европа и други като:

- Устава на ООН (в чл. 56 държавите-членки поемат задължението да предприемат мерки на национално и международно равнище, в т.ч. и по отношение на равнопоставеността на жените);
- Всеобщата декларация за правата на човека;
- Конвенцията за политическите права на жените;
- Конвенцията за гражданството на омъжената жена;
- Конвенцията за преследване на търговията с хора и експлоатацията на чуждата проституция;
- Конвенцията на МОТ (М 100) относно равнопоставеността в областта на труда;
- Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените и др.;
- Заклучителните документи, приети на световните конференции на ООН за положението на жените в Мексико (1975г.), Копенхаген (1980г.) и Найроби (1985г.);
- Заклучителните документи, приети на конференцията на ООН в Копенхаген (1995 г.) за социално развитие и др.

При подготовката на Националния план за действие и особено на дългоорочните цели и стратегии

са отчетени тенденциите и практиката на развитите индустриални страни в решаването на проблемите, свързани с равнопоставеността и постигането не само на юридическо, но и на фактическо равнопоставяне на жените и мъжете.

ОСНОВНАТА ЦЕЛ НА МЕРКИТЕ Е ПОСТИГАНЕ НА РЕАЛНО РАВНОПРАВИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЖЕНИТЕ ВЪВ ВСИЧКИ ОБЛАСТИ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ ЖИВОТ НА ОСНОВАТА НА УСТОЙЧИВО СОЦИАЛНО И ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ И УТВЪРЖДАВАНЕ НА ДЕМОКРАТИЧНОТО ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО.

Съгласно приетите заключителни документи на Световната конференция на жените основните стратегически цели и приоритети, заложили в тях са следните:

- Осигуряване и защита на правата на жените като интегрална част от правата на човека. Постигане на равнопоставеност между мъжете и жените;
- Осигуряване на правата на жените в областта на труда, социалното осигуряване и подпомагане, както и привързаност към действията за осъществяване на тези права;
- Осигуряване на равнопоставен достъп на жените до икономическата и политическата власт чрез интегрирането им в процесите на вземане на решения на всички равнища в икономическия, политическия и обществен живот;
- Намаляване на безработицата и увеличаване на заетостта сред жените;
- Намаляване и премахване на бедността и подобряване на социалното подпомагане и грижи;
- Интегриране на жените в дейността по опазване на околната среда осигуряване на равнопоставен достъп на жените до образованието и повишаване на професионалната подготовка и квалификация на жените и девойките;
- Осигуряване на равнопоставен достъп на жените до здравеопазването и медицинските услуги;
- Предотвратяване и премахване всички форми на насилие спрямо жените
- Професионална реализация на жените, работещи в областта на културата
- Повишаване ролята на средствата за масова информация за постигане на пълно и истинско равнопоставяне на жените;
- Развитие на сътрудничеството и взаимодействието с неправителствени организации на жените.

I. ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

A. Защита правата на жените и тяхната равнопоставеност в обществото

1. Дългосрочни задачи

1.1 Приемане на Национален план за действие за защита на правата и основните свободи на човека, вкл. по отношение на жените, в съответствие с препоръката на Световната конференция по правата на човека.

1.2 Създаване на система за отчитане равнопоставянето на жените и включване на съответни данни по този аспект на човешките права във всички периодични доклади по изпълнението на международни договорености по правата на човека, по които Р България е страна.

1.3 Подкрепа на процеса за изработване и юридическо признаване, в рамките на Съвета на Европа, на правото на жените и мъжете на равнопоставяне.

1.4 Повишаване на информираността и правната култура по отношение правата на човека, с отчитане аспекта на равнопоставянето на жените, сред държавната администрация, предимно органите на реда, затворите, персонала на здравните заведения и др.

1.5 Преглед на националното законодателство от гледна точка на осигуряване равнопоставянето на мъжете и жените.

1.6 Стриктно изпълнение на международните задължения, поети от Република България по отношение на равнопоставеността на жените в обществото.

1.7 Изграждане на институция /комисия, подкомисия/ към Народното събрание по проблемите на равнопоставеността.

2. Средносрочни задачи

2.1 Подготовка и представяне в Комитета за премахване на дискриминацията по отношение на жените на периодични доклади на Р България по изпълнение на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация на жените в съответствие с указанията на Комитета.

2.2 Подкрепа на предложенията на Комитета за премахване на дискриминацията по отношение на жените, насочени към подобряване и по-ефективно изпълнение на неговия мандат в Общото събрание на ООН и на срещи на държавите-страни по Конвенцията, вкл.

промяната на чл. 20, ал. 1 на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените.

2.3 Подкрепа на инициативата на Комисията на ООН по положението на жените по изработването на факултативен протокол към Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация, по отношение на жените относно правомощията на Комитета да получава и разглежда жалби и съобщения от отделни лица и неправителствени организации за нарушения на правата на жените.

2.4 Потвърждаване на становището относно необходимостта от универсализиране на Конвенцията за правата на детето и своевременно изготвяне и представяне на периодичните доклади на Р България по изпълнението на тази конвенция.

Б. Осигуряване на правата на жената в областта на труда, социалното осигуряване и подпомагане.

1. Дългосрочни задачи

1.1. Постепенно изравняване на правата на мъжете и жените в България в областта на осигурителното законодателство.

1.2 Подобряване достъпа на жените до пазара на труда.

2. Средносрочни задачи

2.1. Внасяне в Народното събрание на Закон за здравното осигуряване, уреждащ правото на осигуряване на медицинска помощ и парични обезщетения в случаи на временна нетрудоспособност (в т. ч. при бременност и раждане).

2.2. Създаване на фонд "Болест и майчинство" в Националния осигурителен институт.

2.3. Внасяне в Народното събрание на Закон за подпомагане на семейството и децата, регламентиращ универсализация и единно държавно финансиране на семейните помощи за всички жени, независимо от осигурителния им статус.

2.4. Създаване на централизиран фонд "Подпомагане на семейството", финансиран от държавния бюджет.

2.5. Внасяне в Народното събрание на нов Закон за пенсиите, с който да се намали (премахне) разликата във възрастта за пенсиониране между мъжете и жените.

2.6. Стимулиране на семействата чрез създаване на данъчни облекчения при наличие на деца и неработещи посредством изменение на Закона за данъка върху общия доход.

2.7. Подобряване на статистиката на трудовия травматизъм с включване и на данни за жените.

В. Равнопоставен достъп на жените в политическия, икономическия и обществен живот в България

1. Дългосрочни задачи

1.1 Разработване на *Програма за осигуряване на равнопоставен достъп на жените до икономическата и политическата власт*, за достигане на първо време на 30%-ния праг на дялово участие на жените на управленски длъжности, което ще им осигури възможност да участват в приемането на икономически и политически решения и да влияят върху характера на вземаните ключови решения.

1.2 Осъществяване на *системен контрол и оценка* на изпълнението на Програмата за осигуряване на равнопоставен достъп на жените до икономическата и политическа власт.

1.3 Създаване на *регулиращи органи и механизми* за практическо осъществяване на този контрол.

1.4 Създаване на условия за партньорство и равни възможности на двамата съпрузи, както при осигуряване на доходите на семейството, така и при отглеждането и възпитаването на децата с цел подпомагане по-активното участие на жените в обществен живот и управлението.

1.5 Приемане на *мерки за подбор на жени от цялата страна*, които притежават необходимата квалификация за ръководни длъжности. Информацията за това да се поддържа и актуализира в специализирана база данни.

1.6 Разработване на *програми за служебно израстване на жените* от всички възрасти, включващи планиране на служебната кариера, наставничество, инструктаж, професионална подготовка и преподготовка

2. Средносрочни задачи

2.1 Провеждане на системни научни изследвания, проучвания и анализи на общественото мнение за оценяване взаимовръзката между високата заетост на жената от една страна и фертилното ѝ поведение и роля на възпитател на младото поколение от друга страна, с цел

създаване

на условия жената сама да избира периодите и формата на своята професионална ангажираност и развитие като пълноправен член в едно съвременно гражданско общество.

2.2. Въвеждане на правила за осигуряване на квота за участие на жените в състава на делегациите, участващи във форуми на ООН и други международни организации.

Г. Увеличаване на заетостта и намаляване на безработицата сред жените

1. Дългосрочни задачи

1.1. Стимулиране на работодателите да назначават жени на подходяща работа чрез данъчни облекчения, въвеждане на квотен принцип при назначаване на нови работници и др.

1.2. Предприемане на мерки, съчетаващи трудовата дейност на жената с майчинството, в т. ч. и по-пълноценното използване на гъвкавите форми на заетост в т. ч. и създаване на Национална програма за временна /почасова/ заетост на жените.

1.3. Развиване на мрежа от услуги, осигуряващи допълнителна квалификация за жени, отсъствали продължително от работното място.

2. Средносрочни задачи

2.1 Внасяне в Народното събрание на Закон за осигуряване при безработица, насърчаване на заетостта и професионална квалификация.

2.2. Създаване на механизми, стимулиращи приложението на "гъвкави форми на заетост", които да дават възможност както на жените така и на мъжете, да съчетават производствените със семейните си задължения: намалено работно време, почасова заетост, надомна работа и др.

2.3. Провеждане на активни мерки на пазара на труда, съобразени с проблемите на женската безработица, поощряване на предприемачеството и самонаемането, особено при младите жени; квалификация и преквалификация на младите майки и др.

2.4 Провеждане на мерки, *подобряващи достъпа на жените в областта на квалификацията и до средства за самостоятелна заетост*

Д. Намаляване на бедността сред жените и подобряване на социалното подпомагане и грижи

1. Дългосрочни задачи

1.1 Разработване на *Програма за ограничаване на женската бедност* включително чрез социално-икономическата политика по доходите и Национална програма за временна (почасова) заетост на жените

1.2 Разширяване на кръга от услуги за рехабилитация и социална интеграция на жените-инвалиди, премахване на транспортните и архитектурни бариери, достъп до културни услуги и др.

1.3 Приоритетно разкриване на алтернативни форми за социално обслужване и реинтеграция на различни зависими групи жени, в т.ч. и възрастни

1.4 Подобряване на материалната база и стимулиране на нови гъвкави форми за социално обслужване.

2. Средносрочни задачи

2.1 Провеждане на *представително изследване на бедността в България* в т.ч. и за *женската бедност* /мощаби, причини, характеристики/, както и мониторинг на бедността на регионално равнище.

2.2 Внасяне в Народното събрание на проект на Закон за социалните грижи, който да гарантира правото на социално подпомагане и услуги в полза на рисковите групи с трайни социални проблеми, в т. ч. и на жените.

2.3 Актуализиране на нормативната уредба за целевите и допълнителните помощи за семейства в социален риск.

2.4 Разработване на пилотна програма за централизирано разплащане с Националната енергийна компания в райони с компактно ромско население.

2.5. Актуализиране на нормативната уредба, свързана с подпомагането при получаване на лекарства и храни с лечебни свойства.

2.6 Подготовка на механизми за данъчни облекчения и държавни поръчки за работодателите на инвалидите и за специализираните предприятия, в които работят и жени-инвалиди.

2.7 Отпускане на универсална добавка за интеграция, предназначена за покриване на всички допълнителни разходи за транспорт, комуникации и рехабилитационни услуги за над 100 хил. жени инвалиди.

- 2.8 Балансирано разпределение на заведенията за социални грижи съобразно потребностите от социално обслужване по региони и централизирано финансиране на заведенията с междуобщински функции.
- 2.9 Стимулиране развитието на мрежата от заведения за детски и женски консултации.
- 2.10 Промяна в Тарифата за местните такси към Закона за местните данъци и такси, с която да се стимулира разкриването и посещаването на различните форми за дневни грижи за увредените деца.

Е. Повишаване на професионалната подготовка и квалификация на жените и девоите в България. Осигуряване на равнопоставен достъп на жените до образование

1. Дългосрочни задачи

- 1.1. Разработване на Програма за повишаване на правната култура на девоите и жените, както и такава за семейното възпитание.
- 1.2. Обучение на момичетата и жени по спецификата на ръководната дейност, публичните изказвания, провеждането на политически кампании и др.
- 1.3. Определяне на квоти за момичетата по професии, приемани предимно за мъжки като: информатика, фина механика и оптика, предприемачество, менажерство, строителство, машиностроене, химическа промишленост и др.
- 1.4 Широко информиране на жените и девоите за техните права чрез включване на часове по правата на човека в учебните програми на гимназиалните училища и във висшите учебни заведения
- 1.5 Изграждане на *мрежа от Младежки информационноконсултантски служби /МИКС/, в които са включени и проблемите на жените.*
- 1.6 Изпълнение на Конвенцията за правата на детето и включването ѝ за изучаване В средното училище

2. Средносрочни задачи

- 2.1 Развитие и стабилизиране на образователната система включваща Закон за изменение и допълнение на Закона за народната просвета
- 2.2 Разработване на Концепция за развитие на средното образование както и на:
- Програма за прилагане на Концепцията за развитието на средното образование;
 - Методика за разработване на държавните образователни изисквания
 - Насоки за организиране на извънкласната и извън училищна дейност с учениците в т.ч. и с девоите;
 - Насоки за съдържанието и организацията на дейността на класния /курсовия ръководител В българското училище за възстановяване традициите за развитие в нашето училище на художествената самодейност, масовия ученически спорт и туризъм, възпитание на граждани-патриоти.
- 2.3 Включване в Списъка на *професиите за обучение на преобладаващо женски професии* - бизнес-секретарки, шивачки, професии в сферата на обслужването, администратори в хотелиерството и др. с цел разширяване на възможностите за включване на повече момичетата в процеса на обучение и предвид прехода към пазарна икономика.
- 2.4 Развитие на предпрофесионалната подготовка в средното общообразователно училище и разработване на програми за професионални области, даващи възможност на голяма част от момичетата да придобият обща съвременна икономическа грамотност, формиране на умения за икономично и ефективно управление на семейния бюджет; умения за правилен икономически избор и други.
- 2.5 Програми за придобиване на професионална квалификация след средно образование в условията на системата на професионално образование, предлагащи квалификация съобразно потребностите на пазара на труда и потребностите на личността в областта на шевното производство, домостроителство, камериерки, сервитьорки, кулинари, продавачки и други.
- 2.6 Провеждане на социологическо изследване "Българската младеж в условията на преход".
- 2.7 Организиране на обучение по килимарство, тъкачество, плетачество, шивачество, семеен туризъм и др. с цел задоволяване на потребностите от образование и в отговор на трудовия пазар, както и съхраняване на старите български занаяти в малките и планински селищни системи за момичетата и жените.
- 2.8. Организиране подготовката на специални учебници и учебна документация за обучението по български език в началното образование на децата-роми.
- 2.9. Привеждане по на труда на педагогическите кадри в съответствие с труда и обществената значимост на професиите.

Ж. Осигуряване пълноценно участие на жените в опазването на околната среда и намаляване на екологичните рискове за тяхното здраве

1. Дългосрочни задачи

1.1. Осигуряване широк достъп на жените до управлението на околната среда.

1.1.1. Подготовка на Наредба, регламентираща участието на обществеността в процеса на вземане на решения по околна среда и достъпа до екологичната информация. За целта да се създаде работна група с участието на неправителствени организации.

1.2. Разширяване и повишаване ефективността на екологичното образование и възпитание

1.2.1. Подготовка на Национална стратегия за екологичното образование и възпитание от междуправителствена консултативна група. Един от основните акценти в тази стратегия да бъде екологичното образование на жените и насърчаването на възпитателната им роля по отношение опазването на околната среда.

1.2.2. Изработване на учебно-помощна литература за екологично обучение на учениците в началните и средните училища.

1.2.3. Засилване ролята и повишаване качеството на екологичното обучение във висшите училища

1.2.4. Провеждане на широкомащабни обществени кампании с екологична тематика под егидата на МОО. Предвижда се първата от тях да бъде „Екологията в българския дом“, разясняваща такива проблеми като: безопасно използване на битовите химически препарати; възможни вредности от бои лакове, лепила и др. и тяхното избяпване или неутрализиране, пестеливо използване на енергията; йонизиращи и нейонизиращи лъчения в дома и въздействието им върху човешкото здраве; начини за филтриране на питейната вода; ролята на зелените растения в дома и т.н.

1.3. Проучване на опита на ЛСА – Японската агенция за международно сътрудничество, с която МОО поддържа тесни контакти. Тази агенция има програма "Участие на жените в процеса на опазване на околната среда", която се припага успешно в Япония. ЛСА би могла евентуално и да финансира разработването и реализирането на подобна програма у нас

2. Средносрочни задачи

2.1. Провеждане на социологически проучвания, с цел изследване отношението на жените към проблемите на околната среда.

2.2. Насърчаване участието на жените в дейности, свързани с опазването на околната среда чрез разработка на програми и проекти за ангажиране на жените в природозащитата, екотуризма, озеленяването, екологосъобразното земеделие и др.

2.2.1. Проект „Жените в защита на биологичното разнообразие“ /в качеството им на възпитателки и съхранителки на традиционни познания/, който може да бъде интегриран в стартиралата в МОС българо-швейцарска програма "Биологично разнообразие", както и в проекта "Опазване на биологичното разнообразие в Централен Балкан и Рила, финансиран от ОЕР.

2.2.2. Международен проект на МОС „Агроекология - качество на водите във водосбора на р. Янтра“, финансиран от 115 АЮ, включващ обучение на жени от селските райони в правилно компостиране на зеления отпадък, отпадъците от домакинствата и оборския тор. Това би довело до предотвратяване на допълнителното внасяне на замърсяване от селскостопанската дейност, т. е. би осигурило база за развитието на екологосъобразно земеделие у нас.

2.2.3. Разработване на проект "Ангажиране на безработни жени в екологични дейности" съвместно с МТСГ с цел създаване на възможност за сезонно ангажиране на безработните жени в акции по озеленяване и почистване, събиране на гъби или лечебни растения, в дейности, свързани с екотуризма и др.

2.3. Осигуряване на здравословна околна среда

2.3.1. Намаляване вредните въздействия на околната среда върху детското здраве и върху здравето и репродуктивната способност на жените чрез предприемане на комплексни мерки за подобряване на екологичната обстановка в страната.

2.3.2. Подготовка и включване на проект "детска екология" в Националния план за действие "Околна среда и здраве" с два основни етапа 1 етап - разработване на система от екологични показатели, свързани със здравето на децата, и 11 етап - прилагане на разработената система за извършване на комплексна оценка на детското здраве в отделни избрани райони на страната, които са застрашени в екологично отношение.

2.3.3. Насърчаване на производството на чиста и екологосъобразна продукция чрез подготовка на Наредба за етикетирание на екологично чистити стоки (в съответствие с изискванията на чл. 14 и чл. 24, т. 7-в от ЗООС), и по-специално (като първи етап) да се регламентира например

сертифицирането на детските храни, козметичните средства и химическите препарати използвани в бита.

3. Осигуряване на равнопоставен достъп на жените до здравеопазването и медицинските услуги

1. Дългосрочни задачи

- 1.1 Съхраняване на репродуктивните способности на жените и повишаване на раждаемостта.
- 1.2 Намаляване на заболяемостта от масово разпространените сърдечно-съдови и злокачествени заболявания.
- 1.3 Развитие на здравните структури.

2. Средносрочни задачи

- 2.1 Разпространение на здравни знания в областта на семейното планиране, в т.ч. осигуряване на контрацептиви и мерки за борба с много ранната плодовитост.
- 2.2 Усъвършенстване дейността на женските консултации.
- 2.3 Развитие на генетичен скрининг.
- 2.4 Създаване на условия за качествена акушеро-гинекологична помощ.
- 2.5 Развитие на скринингови методи за ранно откриване на заболявания
- 2.6 Подобряване качеството на живота чрез намаляване на вредни навици, рационално хранене и оптимален двигателен режим.
- 2.7 Осигуряване на достъпна и квалифицирана медицинска помощ

И. Предотвратяване и премахване на всички форми на насилие спрямо жени и от жени

1. Дългосрочни задачи

- 1.1. Подготовка на Национална програма за противопоставяне на престъпността, със специално място за жените като субект и обект на престъпни действия.
- 1.2. Провеждане на мащабно социологическо проучване за престъпността срещу жени.

2. Средносрочни задачи

- 2.1. Внасяне в Народното събрание на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за МВР.
- 2.2. Осъждане на всички форми на насилие по отношение на жените, вкл. в семейството, като нарушение на техните права и основни свободи.
- 2.3. Осигуряване на по-добра информираност на специализираните звена от системата на МВР чрез абониране за западна преса, осигуряване на литература и филми на оригиналните езици за квалификация на състава и т. н.
- 2.4. Възстановяване на традициите в стрелковата подготовка за жените-служителки в системата на МВР.

К. Решаване на проблемите на жената за равнопоставеност в обществото с мирните средства на културата и културното взаимодействие

1. Дългосрочни задачи

- 1.1. Оказване на съдействие за мирното уреждане на конфликтите и за установяване на мир и укрепване на гържимостта с помощта на образованието, на програми за културен обмен между младежите и в частност между младите жени.
- 1.2. Стимулиране на научните изследвания по въпросите за мира, както и на *участието на жените в национални, регионални и международни движения за мир.*
- 1.3 Въздействие върху мирните процеси чрез работа в сферата на взаимното опознаване на чужди култури.
- 1.4. Създаване на нетрадиционни (предимно културни) механизми за предотвратяване на насилието и за уреждане на конфликтите.

2. Средносрочни задачи

- 2.1. Организиране и разпространяване на изследвания върху катастрофалните последици за жените от въоръжените конфликти.
- 2.2. Проучване на възможностите за разработване на *учебни програми за деца с цел пропагандиране на световната култура, за да се формира дух на търпимост в най-ранна възраст.*
- 2.3. Насърчаване на интеркултурните контакти по линия на двустранното и многостранното сътрудничество, като най-ефикасен начин за организиране на срещи между различните ценностни системи с цел *преодоляване*

на ксенофобията, расизма и религиозния фанатизъм, които са основната заплаха за мира.

Л. Повишаване ролята на средствата за масова информация за постигане на пълно и истинско равнопоставяне на жените

1. Разработване на *Стратегия в областта на комуникациите и масмедията* за всестранично обсъждане на *новите взаимоотношения на мъжете и жените* в обществото и в семейството.

М. Сътрудничество и взаимодействие с неправителствените женски и други организации за решаването на проблемите на жените

1. Дългосрочни задачи

1.1. Приемане на *законодателни мерки срещу всички форми на насилие* спрямо жените с активното участие на НПО на жените и др.

1.2 Създаване на контактна група от представители на правителството, НПО и представителствата на международните междуправителствени организации в България.

1.3 Подготовка на Наредба съвместно с неправителствени екологични организации, регламентираща участието на обществеността в процеса на вземане на решения по околна среда и достъпа до екологичната информация.

2. Средносрочни задачи

2.1 Провеждане на национални и регионални диалози по проблемите на:

-сексуалното и репродуктивното здраве на жените;

-заетостта, безработицата и професионалната реализация;

-правата на жените и проблемите на равнопоставеността между мъжете и жените,

2.2 Разработване и реализиране на Национална програма за действия в изпълнение на Пекинската платформа за действие.

2.3 В процеса на подготовка на докладите на Р България по изпълнение на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация спрямо жените да се отчитат, в максимално възможна степен, мненията и предложенията на НПО и да се използват представени от тях данни.

2.4 Изграждане на домове за временно настаняване на малтретирани жени в т.ч. и жени от цигански произход.

2.5 Участие в Съвместни проекти на ПРООН, PHARE мероприятия в СЕ и др.

2.6 Реализиране на тристранен проект „Срещу всякакъв вид насилие върху жените“ /по Програмата "ЛИЕН" на ЕС.

2.7 Участие в Програмата на Европейския съюз „Младежта на Европа“, обхващаща младежкия обмен и мобилност в т. ч. и на девойките.

2.8 Реализиране на проект „Дейности за оцеляване, защита и развитие на малолетните момичета и непълнолетните девойки в условията на социален преход“ /Съюз за закрила на децата/.

2.9 Разработване на критерии и правила за качество на социалната дейност, както за държавни, така и за неправителствени структури в сферата на социалните услуги.

2.10 Създаване на централизиран фонд към МТСГ, с който да се подпомага финансово дейността на неправителствените организации.

Република България има нужда от институционални механизми за осигуряване на равни възможности за жени и мъже, не само защото това произтича от ангажиментите на страната по силата на Регионалната и Глобална платформа за действие и като асоцииран член на Европейския съюз, а защото многогодишната практика на формалното равнопоставяне не може да премахне различните форми на дискриминация на основание на пола в трудовите отношения, по отношение на социалната сигурност и на достъпа на жените до икономическите ресурси. Това е основен проблем за повече от половината от населението, а първата стъпка към решаването му е да бъде ясно формулиран и признат. В тази връзка се призовава Правителството да предприеме стъпки за следните изменения и допълнения към законите на страната:

1. Възстановяване на премахнатия от Кодекса на труда текст, който гарантираше основния принцип за равното заплащане за равна по стойност работа

2. Забрана за обявяване на конкурси за работни места и др., на наемане или освобождаване от работа по начин, поставящ представителите от който и да е пол в неравнопоставено положение.

3. Въвеждане на съществуващата в други страни практика, при която да се обърне доказателствената тежест на страната на работодателя, за да има гаранции забраната за

дискриминация.

4. Да се създаде бърза и гъвкава система за обезщетяване на жертви на дискриминация на основание на пола.

5. Признаване на значението на неплатения труд на жените-майки и домакини за оцеляването на нацията чрез въвеждане на добавка към пенсиите за гледане на деца, болен или възрастен член от семейството и чрез изменение на наредбата за отпуските за тези дейности.

6. Включване на насилието в семейството във всичките му прояви в сексуалния тормоз в Наказателния кодекс, да се преразгледат наказанията за "блудство" и "изнасилване".

В дългосрочен план следва да се предприемат следните действия:

1. Подготовка на дългосрочен стратегически план за постигане на равни възможности за жените и мъжете в България

2. Създаване на комисия по равнопоставеността на двата пола, включваща социалните партньори и жените. Комисията да има съответни правомощия за контрол, арбитраж и просветна дейност.

3. Приемане на мерки от страна на правителството срещу всички форми на насилие спрямо жените с активното участие на НПО.

4. Създаване на контактна група от представители на правителството, НПО и представителствата на международните междуправителствени организации в България.

5. Подготовка на нормативна уредба съвместно с неправителствени екологични организации, регламентираща участието на обществеността в процеса на вземане на решения по околна среда и достъпа до екологичната информация.

В краткосрочен план дейностите следва да се насочат към: 1. Създаване и финансово осигуряване на отделна структура по насърчаване на равните възможности на двата пола към Националния съвет по социални и демографски въпроси. Новосъздадената институция да работи за:

- широка просветна кампания за равни възможности в подкрепа на активни мерки срещу насилието в и извън дома;

-предприемане на мерки срещу сексуалния тормоз на работното място; - участие на жените във вземането на решения;

-разработване на критерии за оценяване на реалните възможности на двата пола в различните сфери на живота;

-тясно сътрудничество с женските, в т. ч. политическите и други неправителствени организации.

2. Създаване на структури за насърчаване на равнопоставеността на двата пола в държавната администрация.

3. Въвеждане на минимална 30 % квота за участие на представители на всеки един от двата пола при назначаване на държавна работа, повишаване в длъжности и най-вече при заемането на висши ръководни длъжности.

4. Насърчаване въвеждането на гъвкаво работно време и други мерки за съчетаване на трудовите и семейните задължения.

5. Изграждане на съвременна система за помощ на жени и деца - жертви на насилие и терапевтична помощ за мъже-насилници. Провеждане на просветна кампания, в т. ч. в училищата и държавните учреждения.

6. Подобряване на качеството на дневните детски заведения, насърчаване на гъвкави форми на почасови грижи за деца в предучилищна възраст и изграждане на дневни центрове за деца със здравни проблеми.

7. Разширяване на обхвата на семейното планиране и сексуалноздравното възпитание.

8. Въвеждане на данъчни облекчения за работодатели, наемащи бременни жени или млади майки.

9. Насърчаване на женското предприемачество.

10. Засилване на връзката между централните и регионални структури на администрацията, както и връзките с НПО по места.

11. Провеждане на национална дискусия по проблемите на сексуалното и репродуктивното здраве на жените.

12. Отчитане на предложенията на женските НПО при реализирането на Национална програма за действия в изпълнение на Пекинската платформа за действие

13. В процеса на подготовка на докладите на Р България по изпълнение на Конвенцията за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените да се отчетат, в максимално възможна степен, мненията и предложенията на НПО и да се използват представени от тях данни.

14. Изграждане на домове за временно настаняване на малтретирани жени в т.ч. и жени от

цигански произход.

15. Участие в съвместни проекти на ПРООН, PHARE, мероприятия в СЕ и др.

16. Разработване на критерии и правила за качество на социалната дейност, както за държавни, така и за неправителствени структури, които предоставят социални услуги и облекчения в полза на децата и семейството

17. Разработване на програма за религиозно образование на жените, реализирана в партньорство с женски НПО и Българската православна църква, като най-ефикасния начин за преодоляване на религиозния фанатизъм, расизма и ксенофобията.

18. Изграждане на Център за неправителствени женски организации - "Дом на жената"

19. Създаване на централизиран фонд към МТСГ, с който да се подпомага финансово дейността на неправителствените организации.

II. Проекти, свързани с правата и проблемите на жените, по които се работи понастоящем съвместно с неправителствени организации и международни организации

1. Проект "Инициативи за осъществяване в България на Пекинската платформа за действие", предвиждащ издаването на 10 информационни брошури по отделните теми от Платформата.

2. Проект "Нови перспективи за жените" целящ насърчаване на женското предприемачество в борба с безработицата.

3. Проект за проучване и ограничаване на насилието спрямо жените в България. Този проект предвижда сътрудничество с всички заинтересовани институции и лица, обмен на информация, обучение на специалисти.

4. Проект за преглед и предлагане на промени в законодателството, с оглед по-пълното приложение в България на международните актове по правата на жените.

5. "Жените в прехода" /проект на PHARE за България и Чехия/.

6. Проект "Безработицата сред жените" /Програма ЛИЕНА

7. Участието на жените в социалния и политическия живот /Програма PHARE/

8 Жените на Балканите и творчеството /Програма "Солун - културен център на Европа/.

9 Създаване в България на Информационен център за участието на жените в бизнеса и туризма.

10. Проект на ПРООН "Джендър в развитие".

Гореспоменатите проекти се осъществяват от Българската асоциация на жените с юридическа професия, Демократичния съюз на жените, Българския женски съюз в тясно сътрудничество с българското правителство /Министерство на външните работи, Министерство на труда и социалните грижи, Министерство на правосъдието/, международни женски организации, програмата PHARE - ЛИЕН, Фондация "Развитие на гражданското общество", Американска правозащитна организация и др.

III. ИНСТИТУЦИИ И МЕХАНИЗМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И КОНТРОЛ

За реализацията на Националния план за действие е необходимо да работят както правителствени така и неправителствени организации и други институции в страната заедно и поотделно.

Основните институции, които имат решаваща роля за изпълнение на стратегическите цели и приоритети са:

1. Народното събрание - за приемането на съответните закони и ратифицирането на различни международни конвенции, за съблюдаване на равнопоставеността в приеманите закони и други решения.

2. Правителството - за разработването и реализацията на: Национален план за действие включително стратегии, проекти на закони и други подзаконови актове, програми и проекти.

3. Съдебната власт - за борба срещу насилието, престъпността, дискриминацията.

4. Неправителствените организации - за подготовката, контрола по изпълнението и реализацията на Националния план.

5. Синдикални организации, в т. ч. и Комисиите към тях за защита правата и интересите на работещите жени и младежи и Националния съвет за тристранно сътрудничество.

6. Експертно-консултативен съвет по проблемите на жените към НССДВ.

IV. РЕСУРСИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРИЕТИТЕ МЕРКИ

1. Национални ресурси

1.1. Човешките и други ресурси /вкл. финансови/ на държавните институции

През 1995 г. в икономиката на страната се появяват положителни тенденции Наблюдава се

оживление на производството (по съпоставими цени произведената продукция е със 7 % повече от 1994 г.; прирастът на промишлената продукция спрямо 1994 г. е 5 %. Продажбите на стоки на вътрешния пазар са с 3 % повече в сравнение с 1994 г. Външните баланси бяха подобрили през 1995 г. Темпът на растеж на БВП през 1995 г. е 2,6 % при 1,8 за 1994 г. Наблюдава се постепенен спад на безработицата. Прогнозният темп на растеж на БВП за 1996 г. е 3%. През 1996 г., обаче, се предвижда икономически спад като тази тенденция ще се запази и през следващите години. Инфлацията в края на 1995 г. бе 32,9 % (при 121,9 % за 1994 г.). За 1996 г. се предвижда 75 % средногодишна инфлация. За всички показатели се очаква влошаване на резултатите за 1996 г. Тенденцията в развитието на макроикономическите показатели и реалната икономика са основна предпоставка за намаляване на бедността, за подобряване на околната среда, за подобряване на здравеопазването, за повишаване възможностите на държавните услуги, за повишаване заетостта на работната сила, за подобряване условията на живот на всички хора, в т. ч. на жените.

Жените в Република България имат гарантиран равнопоставен достъп до всички държавни средства и по-конкретно в сферата на здравеопазването, културата, образованието, и социалното осигуряване. Средствата се отпускат по дейности според потребностите, а не по полов признак. Например, средствата от фонд "ПКБ" се използват за изплащане на парични обезщетения и социални помощи при безработица на всички нуждаещи се без разлика на пола. Доколкото, според статистиката относителният дял на безработните жени е по-голям в общия брой безработни (55,7 %), То те ползват и повече средства от фонда. Средствата, които се отпускат от фонда за обучение и преквалификация се използват по-активно от жените. Безработните жени, завършили курсове са 77,7% от всички завършили тези курсове.

Освен равноправното участие на жените при използването на държавните средства във всички сфери на общественно-политическия и икономически живот на страната, жените получават и някои специфични помощи по Кодекса на труда и по Указа за насърчаване на раждаемостта.

Видове помощи	Разходите са за сметка
Обезщетение за бременност и раждане. Изплащане на разлики при трудоустрояване на бременни. Еднократни помощи при раждане. Обезщетение за отглеждане на малко дете. Месечни добавки за деца	Социално осигуряване. РБ, местни бюджети. Социално осигуряване. Социално осигуряване и местни бюджети. Републикански бюджет, соц осигуряване, местни бюджети. Републикански бюджет, соц.осигуряване, местни бюджети.

Разходите на местните бюджети за посочените помощи нарастват в абсолютна сума през 1996 г. в сравнение с 1995 г.

Разходи на местните бюджети	1995 г.	1996 г.
Еднократни помощи при раждане	67,8	93,8
Обезщетения за отглеждане на малко дете	1882,7	2723,8
Месечни добавки за деца	506,8	543,1

Разходите по бюджета на социалното осигуряване за посочените погоре помощи също нарастват като абсолютна сума през 1996 г. спрямо 1995 г. като равнището им в общите помощи се запазва.

Разходи по социално осигуряване ¹	1995 г.	1996 г.
Обезщетения за бременност и раждане	706,7	1014,5
Изплащане на разлики при трудоустрояване на бременни	1,6	2,5
Еднократни помощи при раждане	136,9	209,4
Обезщетение за отглеждане на малко дете	1637,2	2404,0
Месечни добавки за деца	6721,3	10061,1

2. Ресурси от международни организации

1. По настояване на страните от източно-европейската регионална група в Пекинската платформа за действие бяха включени параграфи, в съответствие с които на страните с

¹ Държавен вестник, бр. 68 от 9.08.1996 г.

преходни икономики следва да се оказва помощ и съдействие, вкл. от международните финансови институции, за изпълнение на целите, залегнали в нея. Въз основа на това, нашата страна може да се обръща към отделни организации и програми в системата на ООН, за финансиране на определени проекти, предимно семинари, посветени на въпросите на жените. Настоящото финансово положение на ООН с такова, че трудно би могло да се очаква финансиране в близко време от фондове на Световната организация.

Независимо от това, възможности за финансиране на конкретни проекти съществуват по линия на ПРООН, която има представителство в София, Световната банка, Икономическата комисия на ООН за Европа (ИКЕ).

2. По линия на Съвета за Европа вече е направена заявка за отпускане на средства за провеждане на семинар в София по въпросите на насилието срещу жените през м. юни или м. септември т. г. Заявката бе приета, но средствата все още не са утвърдени.

3. Най-големи възможности за финансиране на проекти по въпросите на жените съществуват по линия на Европейския съюз в рамките на програмата PHARE. Освен това по информация на Гърция. Европейският съюз възнамерява да задели специален фонд за подпомагане на страните от Централна и Източна Европа при осъществяване на проекти, насочени към изпълнение на Пекинската Платформа за действие

4. Проектите, свързани с разкриването на нови видове социални услуги, ще се нуждаят от финансови инвестиции и консултантска помощ при

организацията им. Поради това те са предложени за финансиране от международни организации. Програмата на ООН за развитие изрази готовност да финансира проекти, чийто цели съвпадат с приоритетите на IV конференция на жените в Пекин'95. В тази връзка се предлага разработване на проект за изграждане на мрежа от домове за временно настаняване на жени.

5 Продължава работата по проект "Жени в развитие", който се изпълнява от МТСГ съвместно с ПРООН. Предвижда се организирането на семинар по изпълнението на Пекинската платформа, мерките на Правителството след Пекинската конференция, както и издаването на справочник за женските неправителствени организации в България.

6. По линия на ПРООН започна работата по проект "Джендър в развитие". Предстои провеждане на семинар "Джендърният подход – политика на равни възможности за жените и мъжете и постигането на устойчиво човешко развитие". Проектът е мащабен, който ще се реализира съвместно с ПРООН, МТСГ и местни неправителствени организации. Ревизията на проекта от своя страна изисква изпълнението на пилотни проекти по джендърния подход като: Селски туризъм и управление на семеен хотел /Момчиловци/; Занаяти и уникални производства /Левчово/; Изграждане на информационен център в Смолян; Създаване на производство чрез лизинг /Долна Митрополия/; Техническо подпомагане на малки предприятия /Ловеч/; Създаване на заетост на младежи в кризисна ситуация от рисковите и етническите групи.

Националният план за действие е приет на Заседание на Националния съвет по социални и демографски въпроси при Министерския съвет на 2 юли 1996 г.